Riedsútstel

Ynformaasjekarrûsel	:	17 mei 2023
Agindapunt	:	1
Status	:	Informerend/Vergaderstuk
Program	:	Programma 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en stedelijke vernieuwing
Ferfolch	:	Meningvormend/Besluitvormend 25 mei 2023, agendapunt 16
Portefúljehâlder	:	Mevr. L. van der Tuin-Kuipers
Amtner	:	Mevr. L. Bosman
Taheakke	:	1. DB-besluit d.d. 11 april 2023 2. Organisatieplan (PPT) 3. Financiële onderbouwing
Saak- en stiknûmer	:	Z2023-00674 / S2023-03679

Underwerp
Organisatieplan Ruimte

Wy stelle jo foar 25 maaie 2023 te besluten om:
1. Kennis te nemen van het besluit van het DB van de Werkmaatschappij 8KTD over het organisatieplan Ruimte als gevolg van de Omgevingswet en een aantal andere ontwikkelingen.
2. In te stemmen met de - voor dit organisatieplan - structurele uitzetting van € 390.757, te financieren vanuit:
   - *Incidentele* middelen voor versnelling woningbouw 2023 à € 200.000;
   - De nog te ontvangen middelen voor de implementatie van de Omgevingswet (exacte omvang is nog niet helder). Deze verwachten we nog *t/m 2025* te ontvangen (met een afbouw in de omvang);
   - Optimalisering van de kostentoerekening, waarbij we in 2023 behoedzaam € 30.000 meerinkomsten hebben geraamd in afwachting van de verdere uitwerking van de optimalisering. Dit levert *structurele meerinkomsten* op;
   - Voor de jaren 2024 en 2025 het verwachte tekort aan dekking van respectievelijk € 120.000 en € 100.000 bekostigen uit het begrotingsresultaat.

Agendearring ynformaasjekarrûsel
Op verzoek van de CU-fractie is dit onderwerp geagendeerd in verband met nadere vragen over het voorstel.

Koarte gearfetting
Om het cluster Ruimte tot een toekomstbestendig organisatieonderdeel te maken is een organisatieplan gemaakt en geaccordeerd door het DB van de Werkmaatschappij 8KTD. De organisatie wil per 1 januari 2023 een aantal organisatorische aanpassingen doorvoeren, wel met een voorlopig karakter. In 2024 maken we definitieve keuzes. Het plan heeft een financiële uitzetting tot gevolg. Het college vraagt de gemeenteraad om de middelen hiervoor beschikbaar te stellen.

Foech ried/kolleezje
Gemeenteraad heeft het budgetrecht en besluit of de benodigde middelen voor het organisatieplan beschikbaar worden gesteld.

Ynlieding
Er zijn meerdere aanleidingen voor dit plan, te weten:

1. Veranderende rol van de overheid, vertaald in de Omgevingswet:
   Doelen van de Omgevingswet: sneller, eenvoudiger, integraal en maatwerk. Dit vraagt een transformatie van de dienstverlening van ‘’nee, tenzij’ naar ‘ja, mits. Deze ambitie strookt volledig met de recente bestuursakkoorden in beide gemeenten.

   De verplichte taakoverdracht (op gebied van milieu) naar de Fumo is eveneens onderdeel van de Omgevingswet.

2. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB):
   De WKB treedt gelijktijdig met de Omgevingswet in werking en legt meer verantwoordelijkheid bij de bouwer neer voor het toetsen van de kwaliteit. De gemeente krijgt een meer administratieve rol in het proces van toetsing.

3. Bestuurlijke ambities
   De gemeenteraad van Achtkarspelen heeft forse ambities geformuleerd t.a.v. bouwen/wonen. We willen meer en sneller bouwen terwijl de context bijzonder complex is. Schaarste, niet alleen in mankracht, maar ook in materiële zin bemoeilijken en vertragen de uitvoering. We zoeken dan ook naar alternatieve vormen (flexwonen bijv.) in samenspraak met onze partners in de regio.

4. Versterken strategische kwaliteit:
   De (maatschappelijke) opgaven worden complexer (wonen bijv.) en steeds meer integraal van aard (stikstofcrisis en huisvesting van vluchtelingen bijv.). Dit vraagt om versteviging van het strategisch vermogen van de organisatie (ook geduid door Berenschot).

   Zo is ons grondbeleid op dit moment situationeel. Dit vraagt een andere, meer strategische wijze van uitvoering.

5. Vergroten aandacht voor de medewerkers door verkleinen van de teams:
   De teams binnen Ruimte bestaan uit zo’n 40 fte, exclusief de ingehuurde krachten (ziektevervanging, tijdelijke projecten etc). Tegelijkertijd zien we in het MTO (medewerkerstevredenheidsonderzoek) een grote behoefte aan aansturing dichtbij. Dit sluit ook aan bij de besturingsfilosofie van 8KTD waar vanuit we van de leidinggevenden een coachende rol verwachten vanuit waarderend leiderschap. Dit alles tot doel om de gewenste kwaliteit te kunnen leveren (sturend op eigenaarschap/verantwoordelijkheid bij de professional) en het werkplezier te vergroten (aansluitend bij de missie en visie van 8KTD). De omvang van de teams maakt nu dat we deze doelen niet halen. Het MT heeft dan ook – op advies vanuit HRM de richtlijn vastgesteld dat een verantwoorde omvang van een team tussen de 20 – 25 medewerkers ligt en dat we op natuurlijke momenten de huidige indeling tegen het licht houden. Voor Ruimte doet zich dit moment nu voor.

6. Harmonisatie binnen samenwerking 8KTD:
   Ten tijde van de samenvoeging van het beleidsonderdeel Ruimte (OAR) in 2019 hadden beide gemeenten een verschillende inbreng (Tytsjerksteradiel bracht 7,5 fte meer in). Met dit organisatieplan bestendigen we de gewenste en ingezette harmonisatie en efficiëntere uitvoering van de taken.

Histoarje
De Werkmaatschappij heeft zich de afgelopen periode voorbereid op de komst van de Omgevingswet. Op beleidsmatig en juridisch vlak, aanpassen van werkprocessen én organisatorisch. Over de organisatiewijziging die nodig is heeft het Dagelijks Bestuur van de Werkmaatschappij op 13 december 2022 jaar een voorlopig besluit genomen dat, na positief advies vanuit de ondernemingsraad en lokaal overleg, in april 2023 tot een definitief besluit heeft geleid. Het college heeft daar kennis van genomen en vraagt nu de gemeenteraad om de middelen beschikbaar te stellen om dit plan mogelijk te maken.

Te berikken effekt
We ontwikkelen het onderdeel Ruimte door naar een toekomstbestendig cluster waarmee we de doelen van de Omgevingswet en de lokale, bestuurlijke ambities in Achtkarspelen optimaal kunnen waarmaken. We zetten daarbij in op rofessionalisering (kennis en gedrag) en faciliteren door o.a. de organisatiestructuur aan te passen. Alles met het doel om de dienstverlening te verbeteren.

De meest in het oog springende veranderingen zijn:

Structureel
- Verstevigen strategische functies (mede mogelijk door uitbreiding teamleiders).
- Gewijzigde functies: o.a. Casemanagers die regie voeren en aanspreekpunt zijn voor de initiatiefnemers.
- Taakoverdracht naar de Fumo waardoor een aantal werknemers taken verliezen.
- Kleinere teams (en daarmee extra teamleiders en ondersteuning).

Incidenteel
- Tijdelijke inzet van een coach om de gewenste gedragsverandering te stimuleren/faciliteren.
- Tijdelijk organiseren van ‘ingroeiruimte’ voor de gewijzigde functies/taken binnen het nieuwe klantproces.

Arguminten
1. *Het voorstel past in het ingezet beleid*
   Het bestuursakkoord in Achtkarspelen vraagt om een stevige inzet op bouwen/wonen. Ook de Omgevingswet, de ontwikkelde Omgevingsvisie en daaruit voortvloeiend (uitvoerings)beleid noodzaken tot aanpassing van dit organisatieonderdeel. Verder past het bij o.a. het recent vastgestelde grondbeleid.

2. *Het proces is zo efficiënt mogelijk ingericht*
   We hebben ervoor gekozen om het nieuwe klantproces binnen de Omgevingswet (weer onder te verdelen in diverse sub-processen) in te richten op een efficiënte manier en hiervoor een specialist te vragen om ons hierbij te begeleiden. Een frisse, kritische en kundige blik dus op de inrichting van het proces. Mede daardoor is nu een stevig proces tot stand gekomen, gedigitaliseerd en geoptimaliseerd. De komende maanden zullen uitwijzen waar we nog bijstellingen moeten doorvoeren n.a.v. de ervaringen in de praktijk. Het feit dat het DSO (de digitale toegang tot de dienstverlening) nog niet functioneert en we nog niet werken met de – in dit organisatieplan benoemde gewijzigde functies (o.a. casemanagers) beperkt het optimaal oefenen in de praktijk.

3. *Het plan heeft een voorlopig karakter*
   Het organisatieplan heeft een voorlopig karakter om drie belangrijke redenen:
   3.1. Ervaringen in de praktijk met de Omgevingswet, het nieuwe klantproces, de gewijzigde functies en de omvang van deze functies zullen ongetwijfeld leiden tot bijstelling van het plan.
   3.2. We weten niet goed hoe de markt zich zal ontwikkelen de komende jaren (schaarste). De mate waarin we onze ambities kunnen waarmaken zijn daarvan sterk afhankelijk.
   3.3. Het financiële perspectief van de gemeente Achtkarspelen vraagt om ruimte om tussentijds bij te kunnen stellen op ambitieniveau.

Alternativen
Geen wijziging doorvoeren in de organisatie vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Kanttekenings/risiko's
1. De recent onstane situatie binnen de samenwerking van de beide gemeenten kan als risico worden gezien. Fusie dan wel ontvlechting heeft uiteraard effect op de wijze waarop de dienstverlening wordt georganiseerd. Echter, de gevraagde investering zal (minimaal) nodig zijn bij beide uitkomsten.
2. Er zijn nog diverse factoren die bijstelling van het plan de komende jaren mogelijk zullen noodzaken (marktontwikkeling, ervaringen in de praktijk, bijstelling ambities, financieel perspectief). Door te werken met een flexibele schil (binnen projecten/RO advies) verwachten we schommelingen vlot op te kunnen vangen zonder dat dit consequenties heeft voor het vaste personeel.
3. De dekking, zoals onder het volgende kopje beschreven, is voor een deel gebaseerd op een inschatting en daarmee onzeker.

Finânsjes
De financiële gevolgen van het organisatieplan zijn als volgt samen te vatten:

Gemeentelijke bijdrage inclusief tenzij WAS	€ 2.930.141
Gemeentelijke bijdrage inclusief tenzij WORDT	€ 3.320.898
Mutatie gemeentelijke bijdrage	€ 390.757

Voor een uitgebreider overzicht wordt verwezen naar bijlage 4. Uit bovenstaande financiële vertaling van het organisatieplan blijkt voor de gemeente Achtkarspelen een structurele financiële uitzetting van de gemeentelijke bijdrage van € 390.000. Voor de gemeente Tytsjerksteradiel betekent dit daarentegen een lagere gemeentelijke bijdrage van € 178.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere inbreng van fte door Tytsjerksteradiel bij de samenvoeging van de beleidsonderdelen Ruimte in 2019, die met dit organisatieplan grotendeels wordt geharmoniseerd.

Dekkingsvoorstel
De uitzetting van de gemeentelijke bijdrage voor Achtkarspelen stelt ons voor een dilemma. We staan dan ook voor de uitdaging om voor dekking van de uitzetting inkomstenbronnen te vinden, zoals hieronder beschreven.

Incidentele dekking budget woningbouw
Achtkarspelen heeft voor 2023 nog eenmalig € 200.000 gereserveerd voor versnelling van woningbouw. Voorgesteld wordt deze € 200.000 eenmalig in te zetten ter dekking van de hogere bijdrage waarbij de huidige ambitie geborgd blijft.

Compensatie Omgevingswet (middelen vanuit Rijk)
In het coalitieakkoord van het Rijk is opgenomen dat voor de implementatie van de Omgevingswet, naast de incidentele middelen die we inmiddels voor 2022 hebben ontvangen, waarschijnlijk (maar niet zeker) de komende jaren nog extra gelden onze kant op komen. Op basis van dezelfde verhouding van de middelen voor 2022 is een inschatting gemaakt wat dit voor de komende jaren zou kunnen betekenen. Dit is dus meegenomen in het coalitieakkoord van het Rijk, maar nog onzeker of dit ook daadwerkelijk naar de gemeenten toekomt en wat de hoogte hiervan is.

Daarnaast is de ingangsdatum van de Omgevingswet nog steeds niet definitief helder. Dit zal ook de komende jaren nog wel extra inzet vragen. Die inzet zal naar onze inschatting vooral beperkt zijn tot het ontwikkelen van het Omgevingsplan en worden verspreid over meerdere jaren.

Invoeringskosten Omgevingswet € 150 miljoen (septembercirculaire 2022)	Achtkarspelen
2022: € 150 miljoen (reeds ontvangen)	€ 324.303
Compensatie omgevingswet (coalitieakkoord) nog onzeker	
2023: € 110 miljoen	€ 230.000
2024: € 70 miljoen	€ 150.000
2025: € 80 miljoen	€ 170.000

Wet Kwaliteitsborging Bouw
Daarnaast ontvangen wij middelen voor compensatie van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) (circa € 20.000 per jaar structureel). Ook dit heeft een direct verband met het voorliggende organisatieplan. Dit is voor een klein deel structurele dekking voor de totale financiële uitzetting. Deze middelen zijn echter via de septembercirculaire 2022 al verwerkt in onze begroting en hebben hierdoor voor de begroting dus geen positief effect.

Optimaliseren kostentoerekening
In het eerste halfjaar van 2023 gaan we aan de slag met het optimaliseren van kostentoerekening aan grondexploitaties en anterieure overeenkomsten. In het tweede kwartaal vragen wij de colleges, waar nodig, het (uitvoeringsbeleid)beleid vast te stellen. Dit betekent niet dat we op die besluitvorming wachten met het toepassen van kostentoerekening. De opbrengst zal echter nog niet optimaal zijn omdat kennis en (uitvoerings)beleid nog ontbreekt op onderdelen.

Een goede analyse om tot een gedegen besluit/prognose te kunnen komen is nodig en vraagt tijd. Hier zitten ook een aantal beleidskeuzes in. Hiermee kunnen we voor 2024 een scherpere begroting/prognose maken. Uiteraard is en blijft dit ook afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt.

Er is voor nu een inschatting gemaakt op basis van de grondexploitaties die we nu hebben lopen en de komende tijd verwachten. De prognose voor 2024 is dat we voor Achtkarspelen 1 fte extra (bovenop wat we al in onze begroting geraamd hebben aan kostentoerekening) uit de grondexploitaties en anterieure overeenkomsten kunnen genereren. Dat zou ongeveer € 100.000 betekenen. Voor 2023 wordt dit voorzichtigheidshalve ingeschat op € 30.000.

Resume dekking

Dekkingsvoorstel Achtkarspelen				
	2023	2024	2025	2026 ev
Te dekken hogere bijdrage organisatieplan Ruimte	€ 390.000	€ 390.000	€ 390.000	€ 390.000
Incidentele middelen versnelling woningbouw	€ 200.000			
Compensatieomgevingswet (coalitieakkoord) nog onzeker	€ 230.000	€ 150.000	€ 170.000	
Wet Kwaliteitsborging Bouw – is al in begroting verwerkt	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Optimalisering kostentoerekening prognose nog onzeker	€ 30.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Totale dekking	€ 480.000	€ 270.000	€ 290.000	€ 120.000
Per saldo over/nog te dekken	€ 90.000 -/-	€ 120.000	€ 100.000	€ 270.000

Dit betekent dat er voor de jaren 2023, 2024 en 2025 een begrotingswijziging moet worden doorgevoerd. Voor 2023 is de dekking voorhanden en voor 2024 en 2025 voor een restant van respectievelijk € 120.000 en € 100.000 niet. Dat restant komt ten laste van het begrotingsresultaat. Voor het jaar 2026 is het ingeschatte tekort significant groter. Echter, dit is eveneens omgeven met nog allerlei onzekerheden die kunnen leiden tot stijging of daling van dit tekort aan dekking. We stellen dan ook voor om in 2025 het plan integraal te heroverwegen en te bezien of de ambitie, benodigde inzet en dekking daarvan – met het oog op de financiële situatie van de gemeente op dat moment – nog in evenwicht zijn met elkaar. We werken met een flexschil waardoor we snel in staat zijn om op de inzet (en daarmee de kosten) een stap terug te doen.

Ynwenners- en oerheidspartisipaasje
Dit betreft een organisatiewijziging waarbij participatie intern heeft plaatsgevonden.

Kommunikaasje
De communicatie is vooral intern gericht.

Yntegraliteit
Het organisatieplan heeft geen directe relatie met andere clusters. Wel heeft de Omgevingswet en het nieuwe klantproces invloed op de organisatie (direct/indirect). Dit leidt vooralsnog niet tot een bijstelling van de organisatie buiten het cluster Ruimte, maar gaat vooral over het 'hoe' en niet over de taakinhoud. Denk aan participeren in de Omgevingstafel en de digitalisering van de adviestaken.

De teams Financiën en HRM zijn intensief bij de totstandkoming van dit voorstel betrokken.

Previnsje
-

Gearwurking
Dit voorstel betreft de Werkmaatschappij en is daarmee volledig relevant voor de samenwerking tussen de beide gemeenten. Wat hierin meespeelt is dat ten tijde van de samenvoeging van het beleidsonderdeel Ruimte (OAR) in 2019 beide gemeenten een verschillende inbreng hadden (Tytsjerksteradiel bracht 7,5 fte meer in). Met dit organisatieplan bestendigen we de gewenste en ingezette harmonisatie en efficiëntere uitvoering van de taken. Dit geeft echter het – op het eerste oog – bijzondere effect dat het voor Tytsjerksteradiel al met al goedkoper wordt en voor Achtkarspelen duurder.

Ferfolchtrajekt
De structurele functies worden pas opengesteld bij positieve besluitvorming over de bijbehorende begrotingswijziging. De tijdelijke functies zijn, na definitieve besluitvorming door het DB, reeds opengesteld omdat hier de dekking al voor beschikbaar was.

Evaluaasje
Formeel evalueren we in de loop van 2024 tot het definitieve plan (bijstellen functies/omvang, gerealiseerde dekking etc) én 2025 (via de Kadernota 2026 voor structurele dekking 2026 en verder en/of bijstellen van ambitieniveau). We behouden – ook in het definitieve plan – een flexschil waardoor relatief snel bijstellen op de inzet mogelijk blijft.

Buitenpost, 25 april 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,

secretaris, burgemeester,

dhr. mr. M.P. de Jong dhr. mr. O.F. Brouwer

Konsept riedsbeslút

De raad van de gemeente Achtkarspelen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 25 april 2023, punt nr.: 16;

Beslút:

1. Kennis te nemen van het besluit van het DB van de Werkmaatschappij 8KTD over het organisatieplan Ruimte als gevolg van de Omgevingswet en een aantal andere ontwikkelingen.
2. In te stemmen met de - voor dit organisatieplan - structurele uitzetting van € 390.757, te financieren vanuit:
   - *Incidentele* middelen voor versnelling woningbouw 2023 à € 200.000;
   - De nog te ontvangen middelen voor de implementatie van de Omgevingswet (exacte omvang is nog niet helder). Deze verwachten we nog *t/m 2025* te ontvangen (met een afbouw in de omvang);
   - Optimalisering van de kostentoerekening, waarbij we in 2023 behoedzaam € 30.000 meerinkomsten hebben geraamd in afwachting van de verdere uitwerking van de optimalisering. Dit levert *structurele meerinkomsten* op;
   - Voor de jaren 2024 en 2025 het verwachtte tekort aan dekking van respectievelijk € 120.000 en € 100.000 bekostigen uit het begrotingsresultaat.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Achtkarspelen van 25 mei 2023.

De griffier, De voorzitter,

Dhr. mr. G.J. Andringa Dhr. mr. O.F. Brouwer